

Vest-Telemark prosti:

Forsøk med prostidiakon

Av Leif Kjell Askeland

Soknediakon i 3/5 stilling og prostidiakon i 2/5 stilling med arbeidsoppgaver for soknediakondelen ut fra «Tjenester og stillinger» og oppgaver i prostiet lagt opp etter instruksen for diakonikonsulenter, men da anvendt på et prosti. Dette er konturene av fase 2 i forsøksprosjektet i Vest-Telemark, slik det konkluderes i rapporten fra fase 1. Forutsetningene er at prostidiakonen har deltidsansatte diakoniarbeidere i lokalmenighetene som vedkommende kan arbeide i forhold til. Prostidiakonens oppgave vil bl.a. være å gi råd og veiledning til diakoniarbeiderne gjennom besøk i menighetene og faste samlinger til inspirasjon og utveksling av erfaringer.

Debatt om målsetting og metoder

Utgangspunktet for forsøket kommer frem i søknaden til Kirkens Forsøksutvalg, hvor målsettingen er kokt ned til problemstillingen: Kan en diakon på prostiplan bidra til å fremme diakonien i Vest-Telemarks menigheter?

I utmyntingen av diakonibegrepet problematiserte prosjektleder Rekkebo konsentrasjonen om det han kalte de tradisjonelle diakonioppgaver, og pekte på at det å få folk inn under Ordets hørelse også var en viktig diakonal oppgave. Det ble også lagt vekt på dette i forsøket, begrunnet med at nøden i dag «ligger på sjelslivets dype, indre områder, i forhold til før i tiden på det legemlige nødsplan». De diakonale oppgaver ble utmyntet i følgende hovedpunkter:

1. Samling om gudstjenesten.
2. Undervisning i troen ved gudstjenesten
3. Mer synlig kirke i de nye boligområder.
4. SOS-tjeneste på landsbygda.
5. Større kirkelig ansvar for indre og ytre misjon.

Kirkens forsøksutvalg var kritisk til dette utgangspunkt og forsøksleder Tanggård uttalte bl.a.: — Personlig kunne jeg ønske meg at det ble lagt vekt på omsorgsfunksjonen, både forebyggende og kurativt, og at man fikk en klarere avgrensning fra menighetens generelle forkynnelse og opplæringsoppdrag. Det ble henvist til at man burde konsentrere seg om punktene 3 og 4, nye boligområder og SOS-tjeneste.

Prost Alf Birkeland i Vest-Telemark ga i sitt svarbrev til forsøksutvalget uttrykk for beklagelse over at Kirkerådet ønsket å avgrense prosjektet: Nettopp den klare forbindelseslinjen mellom samling om Ord og sakrament og diakonal tjeneste har bidratt til å engasjere mange av oss. Faller denne dimensjonen ut, er jeg redd prosjektet er mindre interessant for mange av oss. Dette har selvfølgelig med prinsipiell tenkning omkring diakoni å gjøre, hvilket det selvfølgelig er ulike syn på.

Man var kommet til en kritisk fase hvor det var spørsmål om

enten å fortsette ut fra de premiser man hadde lagt i prostiet eller la forsøket ligge. Den brede målsettingen og forståelsen av diakonibegrepet hang også sammen med valg av metode. Den enkelte menighet skulle selv ut fra egne behov avgjøre hvordan forsøket skulle gjennomføres hos dem, og hva som skulle utprøves.

Dette prinsippet ble også gjennomført slik at det fra forsøkslederen ikke gikk ut noe materiale med konkretisering av ulike tiltak, ideer og muligheter for å få menighetene på sporet til oppgaver og strategier. Man ville ikke presse soknerådene til å gå i gang med noe de ikke hadde ressurser til. De skulle selv på helt fritt grunnlag bestemme typer og omfang av aktiviteter. Denne «myke» linjen ble gjennomført gjennom hele prosjektet.

Gjennomføring

Første fase i gjennomføring av prosjektet besto i et utspill fra bispedømmets diakonitvalg overfor menighetene i Vest-Telemark prosti om at Rekkebo

var til disposisjon for sokneprester og soknerådet. Dette var den første offisielle presentasjon av prosjektet overfor dem forsøket gjaldt. Det ble avholdt utvidede soknerådsmøter med Rekkebo som foredragsholder. De prostivise diakonikurs som allerede var etablert ble også integrert i prosjektet. Tre viktige punkter var:

1. Få soknerådene motivert og interessert til konkret å sette av tid til å tenke diakonalt.
2. Engasjere menighetsmedlemmer sammen med sokneråd til å sette konkrete og realiserbare mål i menigheten.
3. La de enkelte menigheter selv fastsette sine arbeidsområder.

Lokale diakonikontakter

Erfaringene allerede fra første prøveår viste at de prestegjeld som hadde en person som var spesielt interessert i diakoni, hadde nådd lengst. Det viste seg ikke å være tilstrekkelig å ha et diakoniutvalg, uten å ha en person som i særlig grad følte seg ansvarlig for en viss fremdrift.

Etter hvert ble ideen om kontaktpersoner for prostidiakonen i hvert prestegjeld lansert. Disse skulle være ansvarlig for diakonien og for informasjon videre til de formelt ansvarlige organ som sokneråd, diakoniutvalg og prest. Etter et kurs for de lokale diakonikontakter ble deres oppgaver utmyntet i følgende:

— Hver enkelt oppfordres til å orientere seg i sitt prestegjeld for å avdekke behov og eksisterende dijonale aktiviteter.

— Utfordring til personlig bibelstudiearbeid, eventuelt i samarbeid med eksisterende bibelgrupper som kan tenke seg å arbeide med diakonale tema.

— Arbeide med omsorgstjeneste for gravide kvinner, som alternativ til abort.

Etter vel 1/2 år var fortsatt diakonikontaktene i funksjon i tre av prestegjelda. Forsøkslederen har fulgt opp disse diakonikontaktene og vært til hjelp i konkretisering av arbeidsoppgaver.

SOS-tjeneste

Som forsøksleder og diakon på prostiplan gjorde Rekkebo avtaler med de prestegjeld som hadde diakonikontakter om assistanse i ulike krisesituasjoner. Det kunne dreie seg om vold i familien, selvmordsforsøk, brutalitet i forbindelse med fyll, depresjoner og sorg.

Prestene

— Prestenes rolle i en slik prosess som prosjektet skal sette i gang i menighetene i Vest-Telemark, skulle tilsi at de ble benyttet som nøkkelpersoner i arbeidet. Drøftingene tidlig i prøveperioden førte imidlertid til at prestenes rolle ble redusert, nærmest som en avtale mellom prost og forsøksleder der prost tenkt sterkt fremholder prestenes sterkt pressede arbeidssituasjon, og at de må spares for flere stressende faktorer, heter det i rapporten.

Rekkebos oppsummering av prestenes rolle kommer frem slik:

— Jeg fant at:

1. Overarbeidethet, eller redsel for det, har ført til forsiktighet med å bli involvert.
2. Prestene har så og si uten unntak opplevet menighetsrådene som sviktende arbeidsorgan.
3. Bemanningssituasjonen og kontorsituasjonen er for det meste mangelfull.
4. Når det gjelder arbeids- og kollegafelleskap, som for denne gruppe skulle være viktigere enn for mange andre grupper i samfunnet, så synes det også å være for svakt og sporadisk. Dermed handi-

kappes presten på tre viktige områder:

- a. Hans åndelige ve og vel svekkes.
 - b. Hans psykiske helse utsettes for for stort press.
 - c. Rovdriften på hans legemlige krefter blir ikke kollega-sjekket og stoppet.
5. Det er mitt inntrykk at presten ikke er sikre nok i diakoniens Bibelske og teologiske forankring og heller ikke i diakoniens historie. Det har til følge at «det diakonale poeng» for det meste ikke kommer klart og levende fram i forkynnelsen.

Og Rekkebo oppsummerer slik:

Prøveprosjektet har sterkt avdekket at Den norske kirke ikke er diakonal nok overfor sitt presateskap.

Det har vært en svakhet i prosjektet at den daglige leder hele tiden har måttet ha i tankene «å spare presten».

Dermed har det heller ikke blitt den team-aktivitet et slikt prosjekt krever, skriver Rekkebo, som spør seg om det var bryet verd å gjøre forsøk når viktige forsøksorganer trekkes tilbake. Hans svar er «ja» — «fordi det måtte et slikt forsøk til for å avdekke et slikt forhold.»

Organisasjonene

— Det arbeidet dei kristne laga driv i bygdene er viktig også for den diakonale aktiviteten, ja mykje av det er direkte diakonal aktivitet. Det er grunn til å tru at ved å gjere diakoni til eit einsidig «kyrkjeleg» initiativ gjennom dei formelt oppretta sokneråda, så skaper ein eit formelt skille som ikkje gjer seg gjeldande på lokalplanet, heter det i rapporten, og vidare: — Rett nok finst det organisasjonar som ser negativt på den «kyrkjelege» aktiviteten. Nokre av desse gjer det på grunn av teologisk ståpunkt, andre

Forts. s. 6

Forts. fra s. 5

med ei begrunna redsle for at «kyrkja» stiller opp som konkur- rent.

Det føste er det lite å gjere med! Det andre kan og bør det gjerast noko med! Organisasjo- nane må bli trygge på at kyrkja med sitt utbygde apparat er ein ressurs som vil «spille på lag» for å styrke det kristne liv og aktivi- tet i bygdene i Vest-Telemark.

Diakon på prostiplan

Det ble i forlengelsen av pro- sjektet utarbeidet forslag til in- struks for kombinasjonsstilling- en sokne/prostidiakon. Denne er oversendt bispedømmerådets diakoniutvalg med tanke på å ar- beide videre med dette i samar- beid med prostirådet for Vest- Telemark.

I forbindelse med bevilgninge- ne fra Kirke- og Undervisnings- departementet i 1981, ble det be- vilget 70.000 kr. til diakoni i Ag- der. Dette var lite til en stilling i Vest-Telemark, og diakoniutval- get i bispedømmet fant heller å støtte diakonstillingen i Lyng- dal. Der har prestegjeldet selv skaffet til veie ca. 70.000 kr. og dermed ble det mulig å avlønne diakon i hel stilling.

Oppsummering

Rapporten oppsummerer hva prosjektet har avdekket slik:

1. — sokneråda er hjelpelause og tildels handlingslamme når det gjeld å ta ansvar for diako- nalt teoretisk og praktisk ar- beid i kyrkjelydane.
2. — einskildmennesket i eller utanfor soknerådet, som er tent for ei sak, i dette høvet diakoniens heilt sjølvsgatte plass i ei kyrkje sitt daglege liv, kan utrette store ting i kyrkja og i omgivnaden i hø- vet til medmennesket.
3. — behovet for opplysning om diakoniens bibelske og historiske bakgrunn er stor.
4. — «grendediakonien» — na- bokontakten fungerer godt i

Frikirken

Synodestyret i Den Evange- lisk Lutherske Frikirke har ned- satt et utvalg som skal utrede eldstefunksjonen i menighete- ne. Frikirken ordinerer eldste- brødrene blant mannlige me- nighetslemmer som sammen med forstanderen er hyrder i menigheten. Eldstene velges på livstid, og det har vært noe debatt i Frikirken om en heller skulle ha en åremålsordning. — Vi ønsker å tenke igjennom våre ordninger med jevne mel- lomrom, sier pastor Reidar Paulsen i Bergen Frikirke som selv sitter i utvalget. — Faren ved å ha et eldsteråd er at dette lett blir bare et styre. Vi vil styr- ke bevisstheten om at eldstene er hyrder i menigheten som har ansvaret for det åndelige liv, sier han. (KPK)

Rekognoseringsstur

Landsstyret i Misjonsselska- pet vil prioritere arbeid blant muslimer, og nå på nyåret skal misjonær Kåre Lode og Mis- jonsselskapets tillitsmann i Ka- merun Ove Sletta på rekogno- seringstur i Vest-Afrika. De skal undersøke forholdene med tanke på misjonsarbeid for NMS, skriver Misjonstidende.

Lode og Sletta skal besøke Ni- ger, Øvre Volta og Mali. Dette er land som til sammen er nes- ten ti ganger så store som Nor- ge. (KPK)

Nya diakonissor

På nyårsafton den 31.12.1983 kl. 14 år det diako- nissvigning i Berghälls kyrka. Följande personer som avlagt examen vid diakoninstitutet i Helsingfors viges till diakonis- sor:

Therese Bergroth, Gunlög Ekman, Carita Englund, Eva Grahn, Cecilia Forsén, Inge- May Karlson, Carina Nygård, Helene Renwall, Dorrit Saletz- ky, Carita Tuikka.

Nye misjonærer

Hovedstyret i Misjonssam- bandet har nå plassert 22 nye misjonskandidater fra Mi- sjonsskolen på Fjellhaug til tje- neste på misjonsmarkene. Ni er plassert i Asia, hvorav fire på Taiwan. Sju skal til Afrika og to til Sør-Amerika, mens to skal virke i Norge. Misjonsskolen tar opp nytt kull for yrkesutdanne- de kvinner høsten 1984. (KPK)

RUNDE ÅR

Januar

9/1 Godvin Garum, Sofien- berggt. 58 D 1, Oslo 56 — 75 år.
19/1 Arne Guttormsen, 2762 Røykenvik — 50 år.
21/1 Torbjørn Jensen, 5102 Alversund — 65 år.

Februar

2/2 Andor Brannsaether, Ter- nevn., 4300 Sandnes — 50 år.
3/2 Edvin Haugsvær, 3463 Røyse — 60 år.
7/2 Thorolf Seierstad, Høien- salsgt. 72, 2300 Hamar — 70 år.

utkantstroka, men glimrar i mange høve med sitt fravær i byggefelta i sentra.

5. — prestane i prostiet arbei-

der under sær pressa tilhø- ve, og at arbeidsgjevarane, kyrkje og stat, er lite diakona- le i sin omsorg for dei og an- dre kyrkjelege tilsette.